

LAKIALOITE 115/2010 vp

Laki kansanedustajain eläkelain ja kansanedustajain perhe-eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan kansanedustajain eläkelain niin sanottua sopeutumiseläkettä koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että jatkossa ennen varsinaista vanhuuseläkeikää maksettavan niin sanotun sopeutumiseläkkeen sijaan maksettaisiin alle 59-vuotiaille kansanedustajille sopeutumisrahaa edustajantoimen kestosta riippuen enintään yhden—kolmen vuoden ajan edustajantoimen päättymisestä. Samalla lain nimike muutettaisiin siten, että se olisi laki kansanedustajien eläkkeestä ja sopeutumisrahasta. Sopeutumisrahan maksamiseen vaikuttaisivat

työ- tai yrittäjätoimintaan perustuvien ansiotulojen lisäksi sopeutumisrahan saajan pääomatulot. Lakiin ehdotetaan myös eräitä lakitekniisiä muutoksia, jotka aiheutuvat työeläkejärjestelmään viime vuosina tehdyistä muutoksista. Lisäksi kansanedustajain perhe-eläkelain 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että perhe-eläkeoikeutta ei olisi sopeutumisrahalla olleen kansanedustajan jälkeen.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä helmikuuta 2011.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykyinen tilanne

Kansanedustajien ja valtioneuvoston jäsenten eläketurva perustuu 1.1.1967 voimaan tulleen kansanedustajain eläkelakiin (329/1967). Siihen on vuoden 1983 alusta kuulunut myös edustajantoimen päätyttyä tietyin edellytyksin oikeus eläkkeeseen 65 vuoden vanhuuseläkeikää saavuttamatta. Tämän eläkemuodon vakiintunut yleiskielinen nimitys on sopeutumiseläke, jota käytetään myös tässä aloitteessa. Sopeutumiseläkkeen voi saada vähintään 7 vuotta edustajana ollut entinen edustaja, joka ei edustajantoimensa päätyttyä työllisty tai työllistyy

vain osittain työmarkkinoilla. Sopeutumiseläke on siis luonteeltaan eräänlainen työttömyys-etuus, joka perustuu edustajauran pituuteen ja uran aikana saatuun edustajapalkkioon. Etuus tarkoitettiin alun perin tukemaan sopeutumista työelämään pitkäkhön edustajauran jälkeen. Sopeutumiseläke on työtulovähenteinen niin, että uutta työeläketurvaa tuottava työ- tai yrittäjätoiminta vähentää täyden sopeutumiseläkkeen määrää.

Kansanedustajien vaihtuvuus kahden viimeisen vuosikymmenen aikana pidetyissä eduskuntavaaleissa on ollut noin kolmannes eli yli

60 edustajaa. Vaihtuvista edustajista vanhimmat ovat pääosin jo edustajauransa aikana työeläkejärjestelmän mukaisilla vanhuuseläkkeillä. Osa heistä on saavuttanut eläkeikänsä edustajantoimen aikana. Nuoremmista poisjäävistä entisistä edustajista osa työllistyy joko heti tai varsin pian edustajauransa jälkeen. Sellaisia vähintään 7 vuotta edustajina olleita, jotka eivät vielä ole saavuttaneet vanhuuseläkeikänsä ja jotka eivät heti työllisty työmarkkinoilla, on viime vuosikymmenten edustajavaalien jälkeen ollut noin 30. Osa heistä jää sopeutumiseläkkeelle odottamaan mahdollista työllistymistä, osa taas on sopeutumiseläkkeellä vanhuuseläkeikänsä saakka. Vuoden 2009 lopussa sopeutumiseläkettä sai yhteensä 66 entistä edustajaa. Heidän keskimääräinen ikänsä oli 59 vuotta 9 kuukautta, ja heidän sopeutumiseläkkeidensä keskimäärä oli 2 370 euroa kuukaudessa. Kansanedustajaeläkkeistä vuonna 2009 aiheutunut valtion eläkemenot oli 10,715 miljoonaa euroa, josta sopeutumiseläkkeiden osuus oli 2,085 miljoonaa euroa.

Sopeutumiseläke tarkoitettiin alkujaan pääasiassa sellaisille entisille kansanedustajille, jotka ovat edustajantoimensa päättyessä jo varsin lähellä eläkeikänsä. Sitä ei kuitenkaan aikanaan rajattu iän perusteella. Pääosa poisjäävistä kansanedustajista oli 1980-luvulla nykyisin poisjääviä iäkkäämpiä. Hyvin nuorena kansanedustajauransa aloittaneen kansanedustajankin on mahdollista kartuttaa edustajaeläkkeensä täyteen 60 %:n määrään 15 vuodessa ja jäädä sopeutumiseläkkeelle alimmillaan noin 40-vuotiaana. Sopeutumiseläke ei tällaisessa tilanteessa edistä kansanedustajan työllistymistä työmarkkinoilla.

2 Ehdotetut muutokset

Lain nimike ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä kävisi ilmi paitsi lain tavoite järjestää kansanedustajien eläketurva myös sen tavoite järjestää eduskunnasta selkeästi ennen yleistä eläkkeellesiirtymisikää pois jäävien kansanedustajien toimeentulo kohtuullisen määrään.

Sopeutumiseläkettä koskevaa kansanedustajain eläkelain 2 §:n 2 momentin säännöstä ehdo-

tetaan muutettavaksi siten, että alle 59-vuotias entinen edustaja ei enää nykyiseen tapaan olisi oikeutettu sopeutumiseläkkeeseen. Sen sijaan hän voisi saada sopeutumisrahaksi kutsuttavaa etuutta, jonka kesto riippuisi edustajakauden tai -kausien yhteenlasketusta pituudesta. Sopeutumisrahan kesto olisi edustajantoimen päättymisestä lukien

— yksi vuosi, mikäli edustajantoimi olisi kestänyt yhteensä vähintään kolme mutta alle seitsemän vuotta,

— kaksi vuotta, mikäli edustajantoimi olisi kestänyt yhteensä vähintään seitsemän mutta alle 15 vuotta, tai

— kolme vuotta, mikäli edustajantoimi olisi kestänyt yhteensä vähintään 15 vuotta.

Mikäli edustaja olisi edellä kuvatun sopeutumisrahakauden päättyessä yli 59-vuotias, hänen sopeutumisrahansa voisi jatkua vanhuuseläkeikään eli 65 vuoden ikään asti. Sopeutumisraha lähentyisi muutoksen jälkeen työttömyysturva: vuosina 1950—1954 syntynyt yli 59-vuotias työtön työnhakija voi saada työttömyyspäivärahaa enimmäisajasta riippumatta vanhuuseläkeikänsä asti.

Sopeutumisrahan taso määräytyisi kuten sopeutumiseläkkeen taso. Kuitenkin etuuden määrä olisi vähintään se määrä, joka kertyy seitsemän vuoden edustajantoimesta. Sopeutumisrahaan vaikuttaisivat työ- tai yrittäjätoimintaan perustuvien ansiotulojen lisäksi sopeutumisrahan saajan pääomatulot.

Kansanedustajain eläkelaisissa on useita vanhentuneita säännöksiä sekä viittauksia työeläkelakien kumottuihin säännöksiin. Tarpeettomat säännökset ehdotetaan kumottaviksi ja viittaus-säännökset muutettaviksi vastaamaan nykyistä työeläkelainsäädäntöä.

3 Muutosten vaikutukset

Sopeutumiseläkesäännöksen muutos vaikuttaa tulevaisuudessa edustajauralle valittavien nuorempien työkäisten kansanedustajien eläkkeensaantiedellytyksiin. Sillä on vähäinen valtion eläkemenoa alentava vaikutus tulevaisuudessa. Muutos tarkoittaa osaltaan työurien pidentämistä.

tä, koska se oletettavasti kannustaa nuorempia edustajauraansa päättäviä kansanedustajia työllistymään nykyistä paremmin. Aloitteen muilla muutoksilla ei ole sanottavia vaikutuksia. Ympäristöön tai sukupuoleen kohdistuvia vaikutuksia aloitteella ei ole. Aloitteella ei ole myöskään organisatorisia vaikutuksia. Valtion eläkelain mukaisten eläkkeiden toimeenpano siirtyy vuoden 2011 alusta Kuntien eläkevakuutuksen eli vuoden 2011 alusta nimeään muuttavan Kevan hoidettavaksi. Näin ollen myös kansanedustajien eläkehakemusten käsittely ja eläkkeiden maksu siirtyy Kevan maksettavaksi.

4 Muutosten voimaantulo

Muutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä helmikuuta 2011. Sopeutumiseläkkeen muutos koskisi sellaisia kansanedustajia, jotka valitaan vuoden 2011 eduskuntavaaleissa tai sen jälkeen ensi kerran tehtäväänsä. Se ei koskisi jo sopeutumiseläkkeellä olevia entisiä edustajia eikä myöskään sellaisia henkilöitä, jotka ovat olleet edustajina tai valtioneuvoston jäsenenä ennen 1.1.2011 mutta eivät vielä ole eläkkeellä. Muut aloitteessa ehdotetut muutokset koskisivat kaikkia entisiä ja nykyisiä edustajia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Kansanedustajain eläkelaki

Lain nimike. Laissa ehdotetaan säädettäväksi kansanedustajien eläketurvan lisäksi eduskunnasta ennen eläkkeellesiirtymistä pois jäävien kansanedustajien sopeutumisrahasta. Tämän vuoksi lain nimike ehdotetaan muutettavaksi laiksi kansanedustajien eläkkeestä ja sopeutumisrahasta.

2 §. Pykälän 2 momentissa tarkoitettua sopeutumiseläkkeen saamista ehdotetaan rajattavaksi. Alle 59-vuotias entinen edustaja ei enää nykyiseen tapaan olisi oikeutettu sopeutumiseläkkeeseen. Sen sijaan hän voisi saada sopeutumisrahaksi kutsuttavaa etuutta, jonka kesto riippuisi edustajakauden tai -kausien yhteenlasketusta pituudesta. Sopeutumisrahan kesto olisi edustajatoimen päättymisestä lukien

— yksi vuosi, mikäli edustajatoimi olisi kestänyt yhteensä vähintään kolme mutta alle seitsemän vuotta,

— kaksi vuotta, mikäli edustajatoimi olisi kestänyt yhteensä vähintään seitsemän mutta alle 15 vuotta, tai

— kolme vuotta, mikäli edustajatoimi olisi kestänyt yhteensä vähintään 15 vuotta.

Uuden 3 momentin säännöksen mukaan, jos kansanedustaja saisi sopeutumisrahaa 59-vuotiaak-

si asti, hänen sopeutumisrahansa voisi jatkua vanhuuseläkeikään eli 65 vuoden ikään asti. Sopeutumisraha lähentyisi muutoksen jälkeen työttömyysturvaa: vuosina 1950—1954 syntynyt yli 59-vuotias työtön työnhakija voi saada työttömyyspäivärahaa enimmäisajasta riippumatta vanhuuseläkeikänsä asti. Lisäksi 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sopeutumisrahasta on muutoin voimassa, mitä vanhuuseläkkeestä tässä laissa säädetään. Samalla pykälän nykyiset 3 ja 4 momentti siirtyisivät muuttamattomina 4 ja 5 momentiksi.

Säännöksillä pyritään kannustamaan nuorempia kansanedustajauralta poistuvia työllistymään työmarkkinoilla. Sopeutumisrahan enimmäiskeston rajaaminen kolmeen vuoteen johtaa siihen, että sopeutumisrahalle jäävän edustajan tulee olla vähintään 56-vuotias, jotta hän voisi jäädä sopeutumisrahan kautta varsinaiselle vanhuuseläkkeelle. Sen sijaan tätä nuorempien sopeutumisraha päättyisi viimeistään, kun maksimissaan kolme vuotta on kulunut edustajatoimen päättymisestä. Sopeutumisraha olisi työtu-
lovähenteinen ja lisäksi siitä vähennettäisiin sopeutumisrahan saajan pääomatulot 11 §:ään ehdotettujen muutosten mukaisesti. Muuten etuuden laskentatapa ja määrä säilyisivät ennallaan, kuitenkin siten, että etuuden määrä olisi aina vähintään sellainen, joka vastaa seitsemän vuoden eläkeajalta karttuvaa etuutta.

3 §. Pykälän 1 momentissa viitataan työntekijäin eläkelakiin (395/1961). Yksityisten alojen palkansaajien työeläkettä koskeva lainsäädäntö on yhdistetty työntekijän eläkeläiksi (359/2006; TyEL), joka on tullut voimaan 1.1.2007. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus kumotun työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi TyEL:n 3 §:ään.

Pykälän 2 momentissa on edelleen maininta yksilöllisestä varhaiseläkkeestä. Tämä eläke-muoto on poistettu työeläkelaeista vuoden 2005 alusta voimaantulleilla muutoksilla niin, että 60 vuotta täyttäneiden henkilöiden työkyvyttömyyseläkkeiden saamisedellytykset ovat samantaiset kuin aiemmat yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisedellytykset. Sen vuoksi säännös ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

Pykälän 3 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen alentamisesta tilanteissa, joissa työkyvyttömyys on aiheutettu tahallaan tai törkeällä tuottamuksella. Vastaavat säännökset on kumottu kaikista työeläkelaeista vuoden 2007 alusta voimaantulleilla muutoksilla. Myös tämä säännös ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

Pykälän 4 momentissa säädetään niin sanotusta rajoitussäännöstä tilanteissa, joissa työkyvyttömyys alkaa vuoden sisällä edustajantoimen alkamisesta. Vastaava säännös on kumottu kaikista työeläkelaeista vuoden 2005 alusta voimaantulleilla muutoksilla. Säännös ehdotetaan poistettavaksi myös kansanedustajain eläkelaista.

4 a §. Pykälässä säädetään edustajantoimen muuhun työuraan aiheuttamien palkattomien keskeytysten vaikutuksesta työeläkelakien mahdollisiin vähimmäisaikoihin. Siinä viitataan vielä kumotun työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin eläkelakeihin. Viittaus ehdotetaan muutettavaksi kohdistumaan TyEL:n 3 §:n luettelossa tarkoitettuihin työeläkelakeihin.

5 §. Pykälässä säädetään eläkkeen perusteena olevan palkkion laskemisesta. Pykälässä oleva viittaus valtioneuvoston jäsenten palkkiosta annettuun lakiin (229/1955) ehdotetaan muutetta-

vaksi viittaukseksi nykyisin voimassa olevaan valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkioista ja korvauksista annettuun lakiin (1096/2006).

7 §. Pykälän 2 momentissa säädetään vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen takautuvasta myöntämisestä. Eläkkeen alkamisesta ehdotetaan säädettäväksi lain 18 §:ssä, joten tämä momentti ehdotetaan kumottavaksi.

8 §. Pykälän 1 momentissa säädetään edustajaeläkkeen yhteensovittamisesta muiden työeläkkeiden ja etuuksien kanssa. Siinä viitataan samoin kuin 3 ja 4 a §:ssä vielä työntekijäin eläkelain säännöksiin. Viittaus ehdotetaan muutettavaksi kohdistumaan TyEL:n 3, 92 ja 93 §:n mukaisiin etuuksiin itse yhteensovituksen sisältöä muuttamatta.

9 §. Pykälän 1 momentin sananmuotoon ehdotetaan tehtäväksi tekninen korjaus.

Pykälän 2—4 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkamisesta. Nämä säännökset ehdotetaan korvattavaksi lain 18 §:ään ehdotetulla viittauksella valtion palveluksessa olevia työntekijöitä koskeviin vastaaviin säännöksiin, jotka ovat pääosin valtion eläkelaisissa (1295/2006; VaEL). Nämä momentit ehdotetaan siten poistettaviksi.

10 §. Pykälässä säädetään eläkkeen indeksikorotuksesta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi ja pykälän nykyinen säännös siirrettäväksi tarkistettuna 18 §:ään.

11 §. Pykälän 4 momentissa säädetään sopeutuseläkkeen yhteensovittamisesta muihin tuloihin. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työ- ja yrittäjätoiminnasta saatuihin ansiotuloihin rinnastettaisiin myös kansanedustajan tuloverolaisissa tarkoitetut pääomatulot. Eläkelaitos saa tiedot ansiotuloista aina vasta ansaintavuotta seuraavan kalenterivuoden alussa ja pääomatuloista tiedot sen jälkeen, kun ne on vahvistettu verotuksessa ansaintavuotta seuraavan kalenterivuoden syksyllä. Näin ollen eläkelaitoksella ei koskaan sopeutusrahaa myöntäessään

ole näitä tietoja. Sen vuoksi kansanedustaja olisi sopeutumisrahaa hakiessaan velvollinen ilmoittamaan niistä eläkelaitokselle. Jos näissä tuloissa tapahtuu muutoksia, sopeutumisrahaa tarkistettaisiin kansanedustajan hakemuksesta seuraavan kalenterikuukauden alusta. Tarkistamista ei tehtäisi taannehtivasti muuta kuin sellaisissa tilanteissa, joissa ansio- tai pääomatulojen määrä olisi ilmoitettu liian alhaiseksi. Tällöin eläkelaitoksella olisi oikeus periä liikaa maksamansa sopeutumisrahan määrä takaisin. Vanhuuseläkkeen määrään ansio- tai pääomatuloilla ei olisi enää vaikutusta.

12 §. Pykälässä säädetään työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta, maksamisen keskeyttämisestä ja maksettavan määrän alentamisesta. Myös nämä säännökset ehdotetaan korvattavaksi lain 18 §:ään ehdotetulla viittauksella niin, että niistä on voimassa, mitä valtion palveluksessa olevien työntekijöiden eläkkeistä säädetään. Pykälä ehdotetaan tästä syystä kumottavaksi.

13 §. Pykälässä säädetään työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisestä entisin perustein. Säännös ehdotetaan korvattavaksi 18 §:ään ehdotetulla viittauksella. Pykälä ehdotetaan siten kumottavaksi.

14 §. Pykälässä säädetään vanhuuseläkkeen muuttumisesta työkyvyttömyyseläkkeeksi sekä elinaikakerroimen soveltamisesta eläkkeisiin. Elinaikakerrointa koskevat työeläkelakien säännökset ovat muuttuneet. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi elinaikakerrointa koskevat säännökset ja ne esitetään korvattavaksi 18 §:ään ehdotetulla viittauksella.

16 §. Pykälässä säädetään ennakkotiedon antamisesta. Säännös ehdotetaan korvattavaksi 18 §:ään ehdotetulla viittauksella ja pykälä täten kumottavaksi.

17 §. Pykälässä on viittaussäännös muutoksenhaussa noudatettavasta käytännöstä. Viittaus ehdotetaan siirrettäväksi 18 §:ään. Pykälä ehdotetaan siten kumottavaksi.

18 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi kaikki eläkkeen hakemiseen, alkamiseen, maksamiseen, lakkauttamiseen, maksamisen keskeyttämiseen ja uudelleen myöntämiseen, eläkeasiassa annettavaan ennakkotietoon, muutoksenhakuun sekä tietojen antamiseen ja saamiseen liittyvät säännökset. Samoin siinä säädetäisiin eläkkeen tarkistamisesta elinaikakerroimella sekä työeläkeindeksillä. Nämä säännökset ovat samanlaiset kaikissa työeläkelaeissa, joten pykälään ehdotetaan otettavaksi yleisviittaus siihen, mitä valtion palveluksessa olevien työntekijöiden eläkkeistä säädetään. Tällä välttytään kansanedustajain eläkelain muuttamiselta joka kerta, kun näihin säännöksiin tehdään muutoksia muissa työeläkelaeissa. Lisäksi pykälässä oleva ilmoittamisvelvollisuus Valtiokonttorille ehdotetaan muutettavaksi ilmoitusvelvollisuudeksi kunnalliselle eläkelaitokselle, joka vuoden 2011 alusta hoitaa myös tämän lain mukaisen eläkkeiden myöntämisen ja maksamisen.

2. Kansanedustajain perhe-eläkelaki

1 §. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, että kansanedustajain eläkelain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön kuoltua suoritetaan perhe-eläkettä valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevan henkilön osalta on säädetty. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan sopeutumisrahan saajan jälkeen ei olisi perhe-eläkeoikeutta. Tämä olisi tarkoituksenmukaista, koska kyse on määräaikaisesta etuudesta eikä vanhuuseläkkeestä. Ennen lain voimaantuloa olleen edustajakauden perusteella sopeutumiseläkkeeseen oikeutetun kansanedustajan jälkeen perhe-eläkeoikeus kuitenkin säilyisi. Samalla momentin ensimmäiseen virkkeeseen tehtäisiin teknisluonteinen sanamuodon korjaus.

Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1. helmikuuta 2011.

Aloite on tarkoitettu käsiteltäväksi tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Sen sopeutumis-

rahaa koskevia säännöksiä ehdotetaan sovellettavaksi säännösten voimassa ollessa ensi kerran alkavaan edustajantoimeen tai valtioneuvoston jäsenyyteen. Tämä tarkoittaisi sitä, että sopeutumisrahaa koskevia säännöksiä sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen ensimmäisen kerran eduskuntaan valittaviin kansanedustajiin.

On myös sellaisia entisiä kansanedustajia, jotka ovat päättäneet yli 7 vuoden pituisen edustajauransa tai mahdollisen valtioneuvoston jäsenyyden jo vuosia sitten ja jotka ovat edelleen työelämässä tai sen ulkopuolella, mutta eivät vielä ole edustajaeläkkeellä. Edelleen on kymmeniä yhden vaalikauden kansanedustajana toimineita, joista osa saattaa tulla uudelleenvali-

tuksi ja saavuttaa tulevaisuudessa sopeutumiseläkkeeseen oikeuttavan vähimmäisajan eli 7 vuotta. Täyttä varmuutta ei ole siitä, voitaisiinko sopeutumisrahaa koskevia säännöksiä soveltaa heihin, jos muutos toteutettaisiin tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Sopeutumisrahaa koskevia säännöksiä ei siksi ehdoteta lainkaan koskemaan ennen vuotta 2011 edustajantoimessa olleita. Heihin sovellettaisiin ennen vuotta 2011 voimassa olleita sopeutumiseläkettä koskevia säännöksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansanedustajain eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kansanedustajain eläkelain (329/1967) 7 §:n 2 momentti, 10, 12, 13, 16 ja 17 §, sellaisina kuin niistä ovat, 7 §:n 2 momentti laissa 864/1971, 12 § osaksi laissa 1531/1993 sekä 13 ja 17 § laissa 1531/1993,

muutetaan lain nimike, 2 §:n 2 momentti, 3 §, 4 a §, 5 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §, 11 §:n 4 momentti, 14 § ja 18 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 momentti laissa 541/1982, 3 § osaksi laissa 1531/1993, 4 a § laissa 475/2001, 5 §, 8 §:n 1 momentti ja 14 § laissa 832/2004, 9 § osaksi laissa 541/1982 ja 11 §:n 4 momentti laissa 1531/1993 sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 541/1982 ja 1531/1993, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi seuraavasti:

Laki

kansanedustajien eläkkeestä ja sopeutumisrahasta

2 §

— — — — —
Mikäli kansanedustaja ei ole edustajantoimen päättyessä saavuttanut eläkeikää, hänellä on oikeus sopeutumisrahaan seuraavasti:

1) sopeutumisrahaa maksetaan enintään yhden vuoden ajan, mikäli edustajantoimi on kesännyt vähintään kolme vuotta;

2) sopeutumisrahaa maksetaan enintään kahden vuoden ajan, mikäli edustajantoimi on kesännyt vähintään seitsemän vuotta; tai

3) sopeutumisrahaa maksetaan enintään kolmen vuoden ajan, mikäli edustajantoimi on kesännyt vähintään 15 vuotta.

Mikäli kansanedustaja on sopeutumisrahan päättyessä täyttänyt 59 vuotta, sopeutumisraha voidaan maksaa 65 vuoden ikään asti. Sopeutu-

misrahan määrä on aina vähintään se määrä, joka 6 §:n 1 momentin mukaisesti karttuu seitsemän vuoden edustajantoimesta. Sopeutumisrahasta on muutoin voimassa, mitä vanhuuseläkkeestä tässä laissa säädetään.

3 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kansanedustaja edustajantoimen kestäessä on käynyt sairauden, vian tai vamman johdosta kykenemättömäksi sanottuun toimeen todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, taikka että edustaja edustajantoimen päätyttyä on käynyt yhtä pitkäksi ajaksi kykenemättömäksi virkaan tai työhön, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, tai saanut virka- tai työsuhteeseen perustuvan, työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainitun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen.

4 a §

Jos työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainituissa työeläkelaeissa edellytetään, että henkilöllä on mainittujen säännösten piiriin kuuluvaa työskentelyä jokin vähimmäisaika, edustajan työnteon palkaton keskeytys edustajantoimen ajalta rinnastetaan tällaiseen työskentelyyn mainittua vähimmäisaikaa laskettaessa.

5 §

Eläkkeen perusteena oleva palkkio lasketaan kuukautta kohden edustajanpalkkiosta annetun lain (328/1947), valtioneuvoston jäsenille maksettavista palkkiosta ja korvauksista annetun lain (1096/2006) ja Suomesta Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta ja eläkkeestä annetun lain (1184/1994) nojalla edustajantoimesta enintään 15 viimeisen täyden kalenterivuoden aikana maksettujen palkkioiden perusteella. Kunkin vuoden palkkio tarkistetaan vuoteen 2005 saakka indeksillä ja vuodesta 2005 lukien samanlaisella palkkakertoimella eläk-

keen alkamisvuoden tasoon kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevan henkilön työansioiden tarkistamisesta on säädetty. Kunkin vuoden palkkiosta vähennetään ensin määrä, joka vastaa sanotulle vuodelle vahvistettua työntekijäin eläkemaksuprosenttia. Eläkkeen perusteena oleva palkkio on näin laskettujen vuosipalkkioiden keskiarvo kuukautta kohden. Jos edustajantoimi on kestänyt vähemmän kuin 15 vuotta, eläkkeen perusteena oleva palkkio lasketaan tämän ajan täysien kalenterivuosien aikana maksetuista palkkiosta. Jos edustajantoimi ei ole jatkunut yhtään täyttä kalenterivuotta, eläkkeen perusteena oleva palkkio lasketaan sen aikana jatkuneiden täysien kalenterikuukausien aikana maksetuista palkkiosta.

8 §

Jos kansanedustajalle myönnetty tämän lain mukainen eläke ja työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien mukaiset työeläkkeet yhteensä ylittävät 2 momentissa säädetyn yhteensovitusrajan, 62,5 prosenttia ylittävästä osasta vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä sitä maksettaessa, kuitenkin niin, että alle 15 vuotta edustajantoimessa olleelle jää ylittävän osan vähentämisen jälkeen edustajaeläkkeenä maksettavaksi vähintään puolet 6 §:n mukaan karttuneesta eläkkeestä ja yli 15 vuotta edustajantoimessa olleelle vähintään puolet 6 §:n mukaisesta eläkkeen enimmäismäärästä. Työntekijän eläkelain 92 ja 93 §:ssä vähennettäväksi säädettyt muut etuudet vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä siltä osin kuin niitä ei ole säännöksen mukaisesti vähennetty kansanedustajan työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien mukaisista työeläkkeistä.

9 §

Eläke maksetaan kuukausittain sitä seuraavan kuukauden alusta, jolloin oikeus eläkkeen saamiseen syntyi, kuitenkin aikaisintaan siitä ajankohdasta, jolloin oikeus palkkion saamiseen edustajantoimesta päättyy.

11 §

Tämän lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua sopeutumisrahaa maksetaan vain siltä osin kuin sopeutumisraha ei yhdessä työ- tai yrittäjätoimintaan perustuvien ansiotulojen ja tuloveroissa (1535/1992) tarkoitettujen pääomatulojen kanssa ylitä kansanedustajan eläkkeen enimmäismäärää. Kansanedustaja on velvollinen sopeutumisrahaa hakiessaan ilmoittamaan kunnalliselle eläkelaitokselle ansio- ja pääomatulojensa määrän. Jos ansio- tai pääomatulot muuttuvat niin, että muutoksella on vaikutusta sopeutumisrahan määrään, eläkelaitos tarkistaa sopeutumisrahan määrän kansanedustajan hakemuksesta. Tarkistus tehdään tarkistuspyynnön esittämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Eläkelaitos voi tarkistaa sopeutumisrahan määrän myös taannehtivasti, jos ansio- ja pääomatulot ovat ilmoitettua suuremmat. Liikaa maksettu sopeutumisraha peritään takaisin soveltaen, mitä valtion palveluksessa olevien työntekijöiden eläkkeiden takaisinperinnästä säädetään. Ansio- ja pääomatulot eivät vaikuta eläkkeen määrään enää sen jälkeen, kun kansanedustaja on täyttänyt eläkeiän.

14 §

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeen saajan saavuttaessa 63 vuoden iän.

18 §

Eläkkeen hakemiseen, alkamiseen, maksamiseen, lakkauttamiseen, maksamisen keskeyttämiseen, uudelleen myöntämiseen, ennakkotiedon antamiseen, sopeuttamiseen eliniän odotteen muutokseen ja eläkkeen määrän tarkistamiseen samoin kuin muutoksenhakuun ja tiedoksiantoon päätöksestä sekä tietojen antamiseen ja saamiseen sovelletaan, mitä valtion palveluksessa olevien työntekijöiden eläkkeistä säädetään. Eduskunnan kansliatoimikunnan on eläkkeiden maksamisen valvontaa varten ilmoitettava kunnalliselle eläkelaitokselle tiedossaan olevista, asiaan vaikuttavista seikoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2011.

Tämän lain 2 §:n 2 ja 3 momenttia ja 11 §:n 4 momenttia sovelletaan kansanedustajiin, joiden edustajantoimi on alkanut ensimmäisen keran lain voimaantulon jälkeen. Ennen lain voimaantuloa kansanedustajina toimineisiin henkilöihin sovelletaan kansanedustajain eläkelain 2 §:n 2 momenttia ja 11 §:n 4 momenttia sellaisina kuin ne olivat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki

kansanedustajain perhe-eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansanedustajain perhe-eläkelain (107/1990) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 833/2004, seuraavasti:

1 §

Kansanedustajien eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain (329/1967) 1 §:n 1 momentis-

sa tarkoitettun henkilön kuoltua suoritetaan hänen jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä soveltuvien osin samojen säännösten mukaan, kuin

valtion palveluksessa olleen työntekijän osalta säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Perhe-eläkkeeseen ei ole kuitenkaan oikeutta sopeutumisrahalla olleen edellä mainitun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2011. Lakia sovelletaan kansanedustajiin, joiden edustajantoimi on alkanut ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 2010

Timo Kalli /kesk
Pekka Ravi /kok
Eero Heinäluoma /sd
Annika Lapintie /vas

Ville Niinistö /vihr
Ulla-Maj Wideroos /r
Bjarne Kallis /kd
Raimo Vistbacka /ps